

ไม่เอาอีกแล้วโฮปเวลล์...ต้องใช้ข้อตกลงคุณธรรม

ต่อภัสสร: บทความในตอนที่แล้วผมถามพ่อเรื่องค่าโง่โฮปเวลล์ เลยได้รู้ว่าเพราะคนโกงเพียงไม่กี่คนสามารถทำให้ชาติเสียหายงบประมาณไปหลายหมื่นล้านได้ และรู้ว่าที่คนโกงเหล่านี้สามารถโกงได้ก็เพราะขาดความโปร่งใสนั่นเอง ในบทความตอนนี้เลยอยากมาถามพ่อต่อเนื่อง ว่าแล้วจะอย่างไรถึงจะสร้างความโปร่งใสเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดค่าโง่แบบโฮปเวลล์ได้อีก

ต่อตระกูล: ถูกต้องเลย ความโปร่งใสเป็นปัจจัยที่สำคัญมากที่จะช่วยป้องกันคนโกงไม่ให้โกงเงินชาติได้ง่ายๆ แต่นั่นก็ยังไม่เพียงพอ เพราะแค่เพียงรัฐบาลเอาข้อมูลโครงการภาครัฐทั้งหมดมาเปิดให้ประชาชนดูได้อย่างโปร่งใส ก็อาจจะช่วยอะไรไม่ได้มาก เพราะโดยปกติ โครงการภาครัฐแต่ละโครงการโดยเฉพาะโครงการก่อสร้าง เพียงแค่เอกสารรายละเอียดงานก่อสร้างก็หนาหลายพันหน้าแล้ว แล้วย่อความส่วนใหญ่ยังเป็นภาษาเทคนิคอีก ถ้าไม่ได้เรียนมาทางด้านวิศวกรรมศาสตร์หรือสถาปัตยกรรมศาสตร์มาก็คงอ่านไม่รู้เรื่องยากมาก

ดังนั้น ความโปร่งใสจะต้องได้รับการสนับสนุนโดยความร่วมมือร่วมของประชาชนที่มีความรู้และประสบการณ์ในด้านต่างๆ อีกด้วย นี่จึงเป็นที่มาของโครงการข้อตกลงคุณธรรม หรือที่เรียกกันสั้นๆ ว่า IP ซึ่งย่อมาจากคำว่า Integrity Pact เป็นโครงการที่ริเริ่มโดยองค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International)

ต่อภัสสร: แล้วโครงการนี้สร้างความมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีความรู้และประสบการณ์ในด้านต่างๆ อย่างไรครับ

ต่อตระกูล: หลักการง่ายๆ ของโครงการนี้ก็คือการทำสัญญาคุณธรรมกับหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบโครงการนั้นๆ ว่าจะเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

ทั้งหมดให้ผู้สังเกตการณ์อิสระ ซึ่งคัดเลือกมาจากประชาชนทั่วไปที่มีความรู้และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องโครงการนั้นๆ แล้วเปิดให้ผู้สังเกตการณ์อิสระเหล่านี้เข้าไปร่วมฟังการประชุมต่างๆ ตั้งแต่ขั้นการเขียนรายละเอียดสัญญาโครงการ (TOR) จนถึงขั้นตอนการจัดซื้อจัดจ้างเลย ถ้ามีความไม่ชอบมาพากลเกิดขึ้นผู้สังเกตการณ์อิสระก็จะสามารถส่งบันทึกทางไปถึงหัวหน้าหน่วยงานนั้นๆ เพื่อเตือนให้เฝ้าระวังการทำงานในโครงการนี้ประเด็นใดเป็นพิเศษ ถ้าหัวหน้าหน่วยงานนั้นยังไม่ทำอะไรอีก ก็สามารถรายงานการไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงคุณธรรมที่ลงนามกันไว้ทุกฝ่าย ไปถึงคณะกรรมการระดับชาติของกระทรวงการคลัง ที่ดูแลการจัดซื้อจัดจ้างทั่วประเทศได้

ต่อภัสสร: แล้วโครงการนี้สร้างความเปลี่ยนแปลงได้จริงหรือครับ

ต่อตระกูล: ได้จริงสิ โครงการนี้ เริ่มดำเนินงานมาแล้ว 3 ปี สามารถช่วยรักษางบประมาณชาติไว้ได้เฉลี่ยโครงการละ 30% หรือคิดรวมกันเป็นแสนล้านบาทแล้ว และต่อไปตามที่กำหนดไว้ใน พ.ร.บ.จัดซื้อจัดจ้างทุกโครงการที่มีขนาดเกิน 1 พันล้านบาท จะต้องใช้ข้อตกลงคุณธรรมด้วย แบบนี้ก็จะช่วยประหยัดงบประมาณให้ชาติได้เป็นล้านล้านบาทต่อปีเลยทีเดียว

ต่อภัสสร: ในภาพรวมฟังดูดีมาก อยากรู้รายละเอียดในการปฏิบัติจริงว่าแต่ละโครงการมีผลความสำเร็จยังบ้างครับ

ต่อตระกูล: เมื่ออาทิตย์ที่ผ่านมา มีการประกาศผลการประมูลโครงการ e-passport ระยะที่ 3 ซึ่งกระทรวงการต่างประเทศได้มีโครงการจะจ้างเอกชนผลิตและให้บริการจัดทำหนังสือเดินทางอิเล็กทรอนิกส์ ระยะที่ 3 จำนวน 15 ล้านเล่ม มูลค่าราคากลาง 12,438 ล้านบาท หรือเล่มละ 829.25 บาท ด้วยวิธีประกวดราคาอิเล็กทรอนิกส์ (e-bidding)

ผลการประกวดราคา มีผู้ที่เสนอราคาต่ำสุด 7,463 ล้านบาท ซึ่งต่ำกว่าราคากลางถึง 4,975 ล้านบาท ประหยัดเงินงบประมาณของประเทศ ไปได้ถึงเกือบ

หน้า Naew Na Circulation: 900,000 Ad Rate: 1,250	Section: First Section/ความเห็น				
	วันที่: พุธ 15 พฤษภาคม 2562				
	ปีที่: 40	ฉบับที่: 13897	หน้า: 5(ล่าง)		
	Col.Inch: 91.50	Ad Value: 114,375	PRValue (x3): 343,125	คลิป: ขาว-ดำ	
	คอลัมน์:ต่อต้านคอร์รัปชัน: ไม่เอาอีกแล้วโสปเวลล์...ต้องใช้ข้อตกลงคุณธรรม				

2,500 ล้านบาท เหตุผลหนึ่งมาจากการที่โครงการนี้มีผู้เข้าประมูลแข่งขันกันมากถึง 4 ราย และผู้แข่งขันแต่ละรายเป็นผู้ชำนาญการผลิตพาสปอร์ตรายใหญ่จากทั่วโลก แสดงให้เห็นว่าการที่มีคณะผู้สังเกตการณ์เข้าไปร่วมนั่งประชุมกับคณะกรรมการร่าง TOR มีผลทำให้การประมูลเปิดกว้างขึ้นได้จริง

ต่อภัสสร: เมื่อมีความโปร่งใสและมีการร่วมสังเกตการณ์ในการร่างข้อกำหนดต่างๆ บริษัทเอกชนที่เก่งๆ เขาก็จะกล้าเสนอตัวเข้ามาทำงานให้รัฐใช้ไหมครับ

ต่อตระกูล: ใช่เลย เพราะปกติคนเก่งๆ ดีๆ จะไม่กล้าเข้าไปประมูล โดยเฉพาะโครงการของหน่วยงานที่มีงบก่อสร้างมากๆ เพราะเป็นที่รู้กันทั่วไปว่ามีเจ้าประจำอยู่ บริษัทอื่นๆ แทบจะไม่มีโอกาสชนะการประมูล ไม่ว่าจะทำงานได้คุณภาพดีแค่ไหน

ต่อภัสสร: แล้วถ้ามีบริษัทต่างๆ มาแข่งกันราคา กันมากๆ แบบนี้ คุณภาพงานจะดีหรือครับ

ต่อตระกูล: จะดีหรือไม่ ขึ้นอยู่กับว่ามีการจัดการประมูลถูกต้องตามหลักวิชาการการบริหารการก่อสร้างหรือไม่ ซึ่งที่ผ่านมาโครงการที่เข้าร่วมข้อตกลงคุณธรรมก็สามารถดำเนินการไปด้วยดี ไม่มีปัญหาทีมงาน หรืองานออกมามีคุณภาพต่ำแต่อย่างใด

ขอยกตัวอย่างโครงการสะพานข้ามแยกนิคมอุตสาหกรรมบ่อวิน อีสเทิร์น ซีบอร์ด อมตะซิตี้ และแยกปากกร่วม ที่เริ่มก่อสร้างมาตั้งแต่ปี 2561 เป็นโครงการของกรมทางหลวง ที่ให้ผู้สังเกตการณ์เข้าไปติดตามดูแลในขั้นการดำเนินการก่อสร้าง และร่วม

ประชุมตรวจรับงานทุกงวดด้วย

งานนี้พ่อได้เข้าไปเป็นผู้สังเกตการณ์เองด้วยคนหนึ่ง จึงจะเล่าได้เต็มที่ว่าช่วงแรกๆ ก็เป็นห่วงอยู่เหมือนกัน เพราะผู้ชนะเสนอราคาต่ำกว่าราคากลางถึง 200 กว่าล้านบาท จากงบราคากลางที่ตั้งไว้ 3,900 ล้านบาท

หลังจากที่ไปประชุมและตรวจงานมาหลายครั้งแล้ว ปรากฏว่าผู้รับเหมาสามารถทำงานได้รวดเร็วกว่าที่กำหนดในสัญญา เนื่องจากใช้วิธีการก่อสร้างที่ทันสมัย และทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ เห็นได้จากโรงงานผลิตชิ้นส่วนคานสะพานแบบกล่องขนาดยักษ์ ที่เขาสร้างโรงงานไว้ริมถนนข้างเขตก่อสร้างเลย ทำให้ต้นทุนจากค่าขนส่งลดลงได้มาก

ต่อภัสสร: ดีใจที่มีเรื่องดีๆ ในการกำกับดูแลการใช้จ่ายเงินในโครงการของรัฐ แบบนี้เราก็มีหวังว่าอนาคตจะไม่มีค่าโง่แบบโครงการโสปเวลล์อีกแล้ว เพราะจะมีระบบข้อตกลงคุณธรรม ที่เปิดเผยและเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนที่มีความรู้และประสบการณ์ในด้านต่างๆ มาร่วมสังเกตการณ์และตรวจสอบอย่างใกล้ชิด

รศ.ดร.ต่อตระกูล ขมनाค และดร.ต่อภัสสร ขมनाค